

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten-, och gruvbranschen, lägesbild 2020–2021

Arbetslivskommissionen för markanläggnings-, sten-, och gruvbranschen har utarbetat en lägesbild av kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet i examina inom sitt område. Till arbetslivskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom sitt eget område inom yrkesutbildningen (statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För denna uppgift har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppföljnings-, bedömnings- och responsinformation bland annat från utbildningsförvaltningens statistik-, styrnings- och regleringstjänst samt den nationella informationsresursen KOSKI.

Prestationsuppgifter från 2020 blev tillgängliga för kommissionerna våren 2021. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna gjort i KOSKI-data efter denna tidpunkt syns inte i denna lägesbild. Detsamma gäller statistiska uppgifter om antalet prestationer år 2021, som plockades från KOSKI-databasen i början av 2022. De granskade prestationsantalen publiceras senare i Utbildningsstyrelsens statistiktjänst på webbplatsen Vipunen.fi.

De uppgifter som används i lägesbilden har plockats direkt ur KOSKI-databasen i den form som läroanstalterna har anmält dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Av tekniska skäl har exempelvis inte alla uppgifter som registrerats i läroanstalternas egna studieförvaltningssystem överförts korrekt till KOSKI-databasen, och uppgifterna statistikförs då under ”ingen uppgift”/”inte anmält”.

Som källmaterial har man exempelvis använt rapporter från kommissionernas besök, rättelseyrkanden och utlåtanden.

Antal avlagda examina och examensdelar

Avläggande av examina och examensdelar	2020		2021	
	hel examen	examensdel	hel examen	examensdel
Grundexamen inom gruvbranschen	49	444	70	609
Kompetensområdet för gruvarbete	0		1	
Kompetensområdet för anrikning	0		1	
Grundexamen inom lantmäteribranschen	49	454	42	443
Grundexamen inom byggnadsbranschen (inkluderar hela grundexamen inom byggnadsbranschen)	2 222	24 430	2 170	25 507
Kompetensområdet för husbyggnad	1 809		1 725	
Kompetensområdet för stenbranschen	8		10	
Kompetensområdet för markanläggning	21		28	
Kompetensområdet för schaktningsmaskintransport	353		385	
Ingen uppgift	31		22	
Yrkesexamen inom dykbranschen	14	71	15	75
Kompetensområdet för arbetsdykning			14	
Kompetensområdet för forskningsdykning			1	
Yrkesexamen inom gruvbranschen	27	49	2	39
Kompetensområdet för underjordsbrytning	8			
Kompetensområdet för dagbrytning	17			
Ingen uppgift	2			
Yrkesexamen inom stenbranschen	18	61	12	31

Kompetensområdet för stenbrytning	0		0	
Kompetensområdet för montering	13		7	
Kompetensområdet för förädling	4		5	
Ingen uppgift	1		0	
Yrkesexamen inom lantmäteribranschen	2	3	11	36
Yrkesexamen inom markanläggningsbranschen	198	1 124	223	1 275
Kompetensområdet för användning av anläggningsmaskiner	41		51	
Kompetensområdet för berganläggning	5		5	
Kompetensområdet för asfaltering	17		32	
Kompetensområdet för miljöarbeten	6		5	
Kompetensområdet för nätanläggning	17		12	
Kompetensområdet för transporter inom infrastrukturområdet	27		13	
Kompetensområdet för grundläggning	2		1	
Kompetensområdet för underhåll av trafikområden	2		3	
Kompetensområdet för fordonskrantransport	6		8	
Ingen uppgift	76		93	
Specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen	40	160	55	201
Totalt	2 619	26 796	2 600	28 216

** Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter. Avläggandet av examensdelar omfattar inte examensdelar som registrerats som lokala. Examina som är i en övergångsperiod syns inte i tabellen och ingår inte i antalet i tabellen.*

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Målet är att avlägga hela examina, men många som avlägger examen vill påskynda sitt tillträde till arbetslivet genom att avlägga examensdelar.

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

I kompetensområdet för markanläggning inom grundexamen inom byggnadsbranschen kan man se en nedgång.

Till markanläggningssidan finns inte sökande. Branschen är inte attraktiv. Man borde förbättra attraktiviteten och göra branschen mer lockande. Det är utmanande.

Området för schaktningsmaskintransport har utvecklats bra, vilket syns i antalet sökande. Ungdomar är intresserade av teknik.

I yrkesexamen inom stenbranschen ses en nedgång i antalet examensdelar. Utbildningen har inte sökande.

I yrkesutbildningen inom stenbranschen är majoriteten (60–70 %) invandrare. Detta är en utmanande examen.

Kompetensområdet för stenbrytning inom yrkesexamen inom stenbranschen har inte sökande. På grund av det rådande konjunkturläget finns tills vidare inga tillgängliga arbetsplatser.

Kräver att man marknadsför utbildningen till företag, vilket är en resursfråga. Man måste satsa på att marknadsföra utbildningsutbudet för alla branscher via medierna.

I grundexamen inom gruvbranschen ses inga större variationer. I examensdelarna ser man däremot en ökning.

I yrkesexamen inom gruvbranschen kan man se ett minskat antal examina och examensdelar. Inom kompetensområdet för dagbrytning finns tills vidare inga arbetsplatser på grund av konjunkturläget.

Det har till viss del varit utmanande att hitta platser för yrkesprov. Man måste utöka studerandesamarbetet med företagen. Arbetslivet kräver goda grundläggande färdigheter, och attityden måste vara rätt.

Läroavtalsutbildning ordnas för examensdelar och även korta perioder på läroanstalter. Markanläggare borde fås till läroavtalsutbildning. Man kan också genom rekryteringsutbildning ordna skräddarsydd utbildning i en viss examensdel för arbetslivets behov.

Yrkesinriktade examensdelar, obligatoriska och valbara examensdelar, gemensamma examensdelar

Yrkesinriktade examensdelar, obligatoriska och valbara examensdelar samt gemensamma examensdelar kan förklaras som en minskning av antalet avlagda hela grundexamina jämfört med observationerna under den föregående verksamhetsperioden.

Effekter av utvidgningen av läroplikten på de gemensamma examensdelarna kommer att ses i framtiden.

Examina och kompetensområden inom examina som avläggs i marginell utsträckning

I yrkesexamina avläggs valbara examensdelar i liten utsträckning, beroende på arbetsplatsen.

Det låga antalet avlagda valbara examensdelar får inte påverka utbudet av valbara examensdelar. Genom omfattande valfrihet möjliggör man avläggande av hela examen.

Branschens attraktivitet är god, men man kan också se regional variation.

Anordnande av examina

Examen	Tillstånd för anordnande	Aktiva anordnare
Yrkesexamen inom gruvbranschen	5	2
Grundexamen inom gruvbranschen	49	4
Yrkesexamen inom stenbranschen	7	3
Yrkesexamen inom lantmäteribranschen	5	2
Grundexamen inom lantmäteribranschen	54	7
Yrkesexamen inom markanläggningsbranschen	22	20
Specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen	15	10
Grundexamen inom byggnadsbranschen (inkluderar hela grundexamen inom byggnadsbranschen)	56	51
Yrkesexamen inom dykbranschen	1	1

** aktiviteten fastställs utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten har registrerat avläggande av examina eller examensdelar enligt de KOSKI-data som lämnats till kommissionen 2020 eller 2021.*

Uppgifterna hämtades i början av 2021 (för år 2020) och i början av 2022 (för år 2021), och har inte uppdaterats efter dessa tidpunkter.

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

Det har sökts fler anordnartillstånd för grundexamen än vad det finns aktiva utbildningsanordnare. För grundexamen inom gruvbranschen och grundexamen inom lantmäteribranschen finns betydligt fler beviljade anordnartillstånd än aktiva anordnare.

Grundexamen inom byggnadsbranschen omfattar alla kompetensområden inom **byggnadsbranschen**.

För yrkesexaminas del är anordnartillstånden i linje med antalet aktiva anordnare.

Anordnande av examina

Arbetslivskommissionen är oroad över att den inte får information om utbildningsanordnare som börjar ordna utbildning med gällande anordnartillstånd.

Fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

Flest utbildningsanordnare för yrkes- och specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen finns i huvudstadsregionen, men examina ordnas också i andra delar av Finland.

Examina inom gruvbranschen ordnas där det finns gruvor, alltså i norra och östra Finland.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

Den geografiska täckningen är tillräcklig för anordnandet av utbildning. Det huvudsakliga språket är finska.

Examina inom markanläggningsbranschen ordnas över hela Finland.

3,57 % av utbildningarna i kompetensområdet för markanläggning inom grundexamen inom byggnadsbranschen ordnades på svenska.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Grundexamen inom gruvbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats och läroanstalt 12,28 %, läroanstalt 32,46 %, arbetsplats 14,91 %, ingen uppgift 40,35 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 9,36 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 0,29 %, lärare 29,53 %, ingen uppgift 48,54 %.

Yrkesexamen inom gruvbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats 79,49 %, ingen uppgift 20,51 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare 15,38 %, ingen uppgift 84,62 %.

Yrkesexamen inom stenbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats 87,1 %, ingen uppgift 12,9 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 87,10 %, ingen uppgift 12,90 %.

Grundexamen inom lantmäteribranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats och läroanstalt 3,46 %, läroanstalt 28,37 %, arbetsplats 64,36 %, ingen uppgift 3,81 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 58,48 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 1,04 %, lärare 6,57 %, ingen uppgift 10,73 %.

Yrkesexamen inom lantmäteribranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats 88,89 %, ingen uppgift 11,11 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 88,89 %, ingen uppgift 11,11 %.

Yrkesexamen inom markanläggningsbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats och läroanstalt 2,51 %, läroanstalt 2,67 %, arbetsplats 64,86 %, ingen uppgift 29,96 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 61,65 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 0,08 %, lärare 18,12 %, ingen uppgift 19,61 %.

Specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats 44,78 %, ingen uppgift 55,22 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 43,78 %, lärare 31,34 %, ingen uppgift 24,88 %.

Grundexamen inom byggnadsbranschen (inkluderar hela grundexamen inom byggnadsbranschen)

Platser för avläggande av yrkesprov: Arbetsplats och läroanstalt 6,23 %, läroanstalt 24,45 %, arbetsplats 54,86 %, ingen uppgift 14,46 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Lärare och arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 51,73 %, arbetsgivare/arbetslivsrepresentant 1,09 %, lärare 14,19 %, ingen uppgift 16,36 %.

Yrkesexamen inom dykbranschen

Platser för avläggande av yrkesprov: Läroanstalt 100 %.

Personer som fattat beslut om bedömningen: Två lärare 94,97 %, lärare 5,33 %.

Fördelning av platserna för yrkesprov

Arbetslivskommissionen är oroad över att läroanstalten inte tar in arbetslivsrepresentanter för att bedöma yrkesprov i yrkesexamen.

Medeltal för yrkesprov i studeranderesponsen inom yrkesutbildningen (avslutande enkät)

Medeltalen för yrkesproven i studeranderesponsen inom yrkesutbildningen ser för de avslutande enkäternas del bra ut i statistiken, över 4,0. Detta är inte trovärdigt. För yrkesexamen gavs höga medeltal på över 4,5 i responsen. För grundexamen finns en spridning i medeltalen i responsen, under 4,5.

** granskningsperioden för studeranderesponsen är 1.7.2019–31.12.2021. Bedömningsskala 1–5, där (5) betyder helt av samma åsikt, (4) delvis av samma åsikt, (3) delvis av samma och delvis av annan åsikt, (2) delvis av annan åsikt, (1) helt av annan åsikt*

Reflektioner

Förverkligande av tvåpartsbedömning i bedömningen av kunnande

Förverkligande av tvåpartsbedömning är en fungerande lösning så länge som en arbetslivsrepresentant, och inte bara lärare, är med i bedömningen.

Andelen "ingen uppgift" gällande var yrkesprovet har avlagts i yrkesexamen inom markanläggningsbranschen i statistiken ser oroande ut.

I grundexamen inom byggnadsbranschen borde man kunna specificera kompetensområdena (schaktningsmaskintransport och markanläggning). Detsamma gäller för stenbranschen. Nu är majoriteten grundexamina inom byggnadsbranschen. **Obs!** Kompetensområdena har inte specificerats i Vipunen.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

I grundexamen finns examensdelar där man inte nödvändigtvis kan göra yrkesprov i arbetslivet, exempelvis underhåll och 3D-styrning av schaktmaskiner.

Måste tillämpas eftersom det är fråga om läroanstaltens egna lärmiljöer såsom läroanstaltens arbeten för kunder, med vilka man möjliggör avläggande av hela examen.

Coronans effekter syns till viss del i de yrkesprov som ordnas på läroanstalter.

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

Miljöerna för yrkesprov lämpar sig väl för påvisande av kunnande.

Generaliseringar gällande rättelseyrkanden

Inget att kommentera. Arbetslivskommissionen har inte behandlat några rättelseyrkanden.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Arbetslivskommissionen har endast fått in en plan för bedömning av kunnande för behandling. Det går inte ännu att göra generaliseringar i detta skede.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

Arbetslivskommissionen har inte gjort besök under coronatiden.

Man ska begära att få se dokument om personlig tillämpning i samband med besök, så att man kan se hur yrkesproven har bedömts.

God praxis, utvecklingsområden i anordnarnas verksamhet

Inget att kommentera.

Generella observationer

Enligt statistiken kan man i responsen i den avslutande enkäten inte se några stora skillnader jämfört med den föregående verksamhetsperioden. Responsen ser allmänt taget mycket bra ut.

Examensgrundernas funktion

Reflektioner

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet

Examensgrunderna för yrkes- och specialyrkesexamen motsvarar arbetslivets krav. Arbetslivet har varit med och utarbetat examensgrunderna. Examensgrunderna kommer till arbetslivskommissionen för remissbehandling.

Förverkligande av valfrihet i avläggandet av examina

Det finns gott om valfrihet i avläggandet av examina.

Behov av tilläggsanvisningar gällande yrkesskicklighetskraven för examensdelar eller sätt att påvisa yrkesskicklighet

Utbildningsanordnaren bör berätta för den som avlägger examen om de valbara examensdelarna och hur de är till hjälp i avläggandet av examen.

Erfarenheter av examensgrundernas funktion

De nya examensgrunderna har fungerat bra.

Allmänna observationer om arbetslivsresponsen (enkät för arbetsplatshandledare)

I enkäterna för arbetsplatshandledare kan man se en spridning i medeltalet för arbetslivsresponsen inom intervallet 2,8–4,6. Det finns också variationer i antalet respondenter i arbetslivsresponsen.